

**De kunst van samenleven in de gemeente Renkum**

**Uitvoeringsplan vrijwilligerswerk  
2018 - 2019**



INHOUDSOPGAVE

Inleiding, verantwoording, leeswijzer	p. 2
§ 1 Trends en ontwikkelingen landelijk	p. 4
§ 2 Ontwikkelingen lokaal	p. 6
§ 3 Basisfuncties vrijwilligerswerk	p. 9
3.1 Vertalen	p. 10
3.2 Verbinden en makelen	p. 12
3.3 Versterken	p. 14
3.4 Verbreiden	p. 18
3.5 Verankeren	p. 19
§ 4 Financieel	p. 20
Noten	p. 21

## Inleiding

Ondersteunen van vrijwilligers is een wettelijke taak vanuit de Wmo, maar vrijwillige inzet binnen een gemeente overstijgt dit beperkte wettelijke kader.

Veel burgers in onze gemeente voelen zich betrokken bij hun wijk of omgeving en zetten zich daar vrijwillig voor in. Ze helpen andere inwoners in de buurt. Ze organiseren schoonmaakacties in de straat om de [leefbaarheid](#) te verbeteren. Ze zijn actief binnen de sportvereniging, patiëntenvereniging, in een actiecomité, een bestuur, bij een geloofsgemeenschap, in het onderwijs, een hulporganisatie of een plaats voor ontmoeting. Ze kopen collectief zonnepanelen in. Ze nemen plaats in een lokale adviesraad en denken mee over het gemeentelijke beleid.

Op het vlak van vrijwillige inzet liggen vele kansen voor de gemeente om een veerkrachtige samenleving tot stand te doen komen en inwonersinitiatieven te stimuleren. Dit brengt ook een nieuwe rol voor de gemeente met zich mee. Die rol wordt minder sturend en meer faciliterend omdat zij het initiatief overlaat aan haar inwoners.

De nieuwe rol wordt ook wel getypeerd als overheidsparticipatie: een proces dat wordt gekenmerkt door het overdragen van zeggenschap van gemeente naar samenleving, nieuwe verhoudingen tussen gemeente en inwoners, toenemende mogelijkheden voor inwoners om hun eigen leefomgeving te bepalen, inwoners die zonder tussenkomst van de gemeente oplossingen voor maatschappelijke kwesties tot stand brengen. Daarbij past een gemeente die loslaat, faciliteert en ruimte geeft aan initiatieven uit de samenleving. Ruimte voor en faciliteren van vrijwilligers en vrijwillige inzet is daarvan onderdeel. Daarom is het van belang om specifiek voor vrijwilligers een plan te hebben op grond waarvan helder is hoe en waarmee de diverse vragen en belangen van vrijwilligers door ons als gemeente worden ondersteund.

Dit uitvoeringsplan vrijwilligerswerk vormt een onderdeel van de transformatie zoals die geformuleerd is in de kadernota sociaal domein “De kunst van samenleven in de gemeente Renkum, de transformatie” (oktober 2015). Deze kadernota hangt als een paraplu boven het gemeentelijk beleid op het brede gebied van het sociale domein. Daaronder volgt de lokale invulling van de 3 decentralisaties (Wmo 2015, Jeugdwet en Participatiewet).

De notitie ‘resultaten en acties 2017 – 2018’ richt zich expliciet op de Wmo (door B&W vastgesteld op 30-1-2018).

Sommige onderwerpen binnen het brede terrein van de Wmo zijn weer verder uitgewerkt in aparte uitvoeringsplannen en notities, zoals het uitvoeringsplan mantelzorg (juni 2015), de notitie persoonsgebonden budget, eigen bijdrage en meerkostenregeling (november 2016) en het voorliggende plan vrijwilligerswerk.

Maar zoals gezegd: de transformatie reikt verder dan de Wmo: dit proces dat in het sociaal domein is begonnen in de aanloop naar de decentralisaties van 2015 is inmiddels het sociaal domein ontstegen. Op alle vlakken verandert de verhouding tussen de gemeente en haar inwoners. Hoog tijd dus om de balans op te maken en de prioriteiten voor de ondersteuning van vrijwilligers(werk) en vrijwillige inzet voor de komende jaren te herformuleren en te komen tot een integrale benadering en aanpak.

## **Verantwoording**

Ter voorbereiding is in voorjaar 2017 met verschillende organisaties gesproken die zich bezighouden met (ondersteuning van) vrijwilligers- en vrijwilligerswerk en met een aantal medewerkers van de gemeente om in beeld te brengen op welke gebieden de gemeentelijke organisatie allemaal te maken heeft met vrijwilligers- en vrijwilligerswerk.

In mei / juni 2017 is onderzoek gedaan door middel van enquêtes. Er zijn twee enquêtes gehouden: eentje onder vrijwilligers in de gemeente, en eentje onder inwoners die werken met vrijwilligers, hetzij als professional binnen een organisatie, hetzij als bestuurder binnen een vrijwilligersorganisatie. De enquête voor vrijwilligers is door 137 mensen ingevuld, de enquête voor inwoners die werken met vrijwilligers door 26 mensen.

Verder zijn er twee panelgesprekken gehouden met inwoners die de enquête hadden ingevuld.

Alle opmerkingen, suggesties, knelpunten, ontwikkelingen, signalen die zijn genoemd in de gesprekken en enquêtes zijn meegenomen bij het opstellen van deze notitie.

## **Leeswijzer**

In paragraaf 1 en 2 beschrijven we kort de trends en ontwikkelingen landelijk en de lokale ontwikkelingen van de laatste jaren. Daarna formuleren we in paragraaf 3 de prioriteiten voor de komende jaren aan de hand van de op landelijk niveau ontwikkelde basisfuncties vrijwilligersbeleid. Dat zijn er vijf: vertalen, verbinden en makelen, versterken, verbreiden, verankeren.

Per basisfunctie beschrijven we:

- signalen uit de gesprekken en enquête
- conclusie
- acties voor de komende tijd.

## § 1 Trends en ontwikkelingen landelijk

Met de decentralisaties in het sociaal domein is een grote stelselherziening van zorg en ondersteuning doorgevoerd. De gemeente heeft er nieuwe taken en verantwoordelijkheden bijgekregen. De wettelijke kaders voor de gemeente zijn vastgelegd in de Wmo 2015, de Participatiewet en de Jeugdwet. Daarnaast beschrijven de Wet Langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet de rol en taak van alle andere partijen op het gebied van zorg en ondersteuning zoals intramurale instellingen en ziektekostenverzekeraars.

### - *Vrijwilligerswerk in de Wmo 2015*

De ondersteuning van vrijwilligerswerk is in de Wmo 2015 nog duidelijker geformuleerd dan voorheen:

*Artikel 2.1.2 b.* De gemeenteraad stelt periodiek een plan vast met betrekking tot het door het gemeentebestuur te voeren beleid met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning. Het plan beschrijft de beleidsvoornemens inzake door het college te nemen besluiten of te verrichten handelingen die erop gericht zijn:

- de verschillende categorieën van mantelzorgers, en vrijwilligers, zoveel mogelijk in staat te stellen hun taken als mantelzorger of vrijwilliger uit te voeren. <sup>1</sup>

### - *Participatiewet*

Vanaf 1 januari 2015 kunnen gemeenten mensen met een uitkering, op grond van de WWB, IOAW en IOAZ, verplichten tot een tegenprestatie. Het ligt voor de hand dat een gemeente dan vrijwilligersorganisaties vraagt of ze interesse hebben in het bieden van vrijwilligerswerk aan mensen met een uitkering. Dit betekent wel dat er andere regels gaan gelden. Mensen die vrijwilligerswerk doen als tegenprestatie zijn formeel geen vrijwilligers (zie ook § 2).

### - *Definitie vrijwilligerswerk:*

De gangbare definitie van vrijwilligerswerk is "werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving" (VNG).

Kenmerken: het is onbetaald, het is niet verplicht, het komt ten goede van anderen of de samenleving, er is een zekere mate van organisatie.

Uit onderzoek van Movisie bleek echter dat het in de praktijk lastig is om de veelzijdigheid van vrijwilligerswerk in deze definitie aan te tonen. Daarom heeft Movisie een instrument ontwikkeld, de draaischijf vrijwilligerswerk. Beantwoording van vragen op 8 verschillende onderdelen maakt duidelijk hoe divers het vrijwilligerswerk is:

1. Het motief. Waarom doet de vrijwilliger het werk?
2. Oorsprong vrijwillige inzet. Vanuit welke andere tijdsbesteding komt de vrijwilliger tot zijn inzet?
3. Mate van keuzevrijheid. Is de vrijwillige inzet een eigen keus van de vrijwilliger?
4. Mate van betaling. Wat krijgt de vrijwilliger materieel vergoed voor zijn inzet?
5. Voor wie doet de vrijwilliger het?
6. Type organisatieverband. In hoeverre kun je spreken van een vrijwilligersorganisatie?
7. Organisatiegraad. Hoe formeel wordt het werk verdeeld?
8. En we noemen het ... burgerinitiatief, bestuurswerk, actief lidmaatschap, kaderlid, ouderparticipatie, cliëntparticipatie, bewonersparticipatie, maatschappelijke stages, sociale activering, vrijwillige hulpverlening, actievoeren en belangenbehartiging, buurtwerk, meehelpen, buurthulp.

- *civil society*

Vrijwillige inzet en vrijwilligerswerk zijn van oudsher sterk aanwezig en goed georganiseerd in de Nederlandse samenleving en vormen een belangrijk onderdeel van het maatschappelijk middenveld of de “civil society”.

In onze gemeente zijn ook vele bewonersinitiatieven, vrijwilligersorganisaties, buurtverenigingen etc. actief. Vrijwilligers werken in vele sectoren:

- |                             |  |
|-----------------------------|--|
| - Sport                     | - Zorg of hulpverlening                  |
| - Informatie en advies      | - Politiek en ideëel                     |
| - Levensbeschouwing         | - Cultuur                                |
| - Sociaal en cultureel werk | - Onderwijs en vorming                   |
| - Belangenbehartiging       | - Natuur, landschap, milieu <sup>2</sup> |

In sommige gemeenten wordt de gemeentelijke ondersteuning van vrijwilligerswerk vooral toegespitst op vrijwilligers in zorg en welzijn. De vrijwilligerssector is echter, zoals eerder al aangegeven, veel breder. Wij kiezen in Renkum voor een brede aanpak en integrale benadering.

- *Afbakening*

Het is niet de bedoeling dat vrijwillige inzet en vrijwilligerswerk leidt tot werkverdringing. En vrijwillige inzet kan nooit een vervanging zijn van of in de plaats komen van betaalde arbeid.

We hanteren daarbij de volgende stelregels:

- Er valt voor veel organisaties winst te halen uit een goede samenwerking tussen professionals en vrijwilligers. In zorginstellingen werken bv. altijd heel veel vrijwilligers. Als zij op de juiste manier worden betrokken bij de zorg, waarbij duidelijk is wat ieders taken zijn en dat vrijwilligers niet de zorg overnemen, heeft dat toegevoegde waarde voor zowel de professionals als de vrijwilligers, en niet in de laatste plaats voor de cliënten van de instelling, die zo contact blijven houden met hun sociale netwerk en met de samenleving.
- In het algemeen: het kan nooit zo zijn dat vrijwillige inzet werk vervangt dat normaal gesproken door betaalde krachten wordt gedaan, of dat vrijwilligers taken overnemen van professionals. <sup>3</sup>
- Ieder die bij de gemeente aanklopt voor ondersteuning krijgt een passende oplossing. Er wordt allereerst gekeken wat iemand zelf of met zijn eigen netwerk kan oplossen. Maar inwoners worden nooit verplicht tot (het gebruik maken van) vrijwillige inzet of mantelzorg.

## § 2 Ontwikkelingen lokaal

### - *De transformatie*

Vanuit de transformatie sociaal domein is een beweging ingezet waarmee de verhouding tussen de gemeente en haar inwoners gaat wijzigen: meer ruimte voor eigen regie inwoners en initiatieven vanuit de samenleving, een gemeente die faciliteert en loslaat. (dit ligt ook in lijn met de keuze van de gemeenteraad voor Renkum als regiegemeente.)<sup>4</sup>

Binnen de gemeentelijke organisatie is deze beweging op verschillende terreinen, ook buiten het sociaal domein, al duidelijk zichtbaar.

### - *Burgerpanels*

Gemeente Renkum wil haar inwoners op een laagdrempelige manier een stem geven als het gaat over gemeentelijk beleid. Daarom wordt begin 2018 met het digitale inwonerpanel 'Renkum Spreekt' gestart. Met de invoering van een inwonerspanel krijgen inwoners meer mogelijkheden om op een eenvoudige manier mee te praten over de wijze waarop de gemeente richting geeft aan haar gemeentelijke taken. Een inwonerpanel sluit ook aan bij de ingezette werkwijze rondom inwonersparticipatie. De resultaten uit de onderzoeken vormen een betrouwbare afspiegeling van de mening van de Renkumse bevolking. De deelnemers worden op de hoogte gehouden van de onderzoeksresultaten en de gemeente deelt ook de vervolgstappen.

### - *Nieuwe omgevingswet:*

De Omgevingswet heeft als doel een gezonde fysieke leefomgeving in stand te houden en te bereiken. En doelmatig beheer en gebruik van die fysieke leefomgeving voor maatschappelijke functies te realiseren. Invoering van deze wet is voorzien in 2021.

De Omgevingswet beoogt een cultuuromslag bij met name overheden te bereiken, onder meer door een grote rol toe te kennen aan participatie: bewoners worden betrokken bij de inrichting van de leefomgeving.

Welke kansen en mogelijkheden dat biedt aan georganiseerde burgers en andere vrijwilligersorganisaties, gaat de gemeente samen met organisaties in 2018 en 2019 onderzoeken. Vroegtijdig samenwerken tussen overheid en vrijwilligers vergroot de kwaliteit van oplossingen en zorgt ervoor dat verschillende perspectieven, kennis en creativiteit direct op tafel komen.

### - *Groen en landschap*

In de hoek van beheer openbare ruimte en groenonderhoud zijn nu ook al veel initiatieven waarbij vrijwilligers zijn betrokken:

- zwerfafvalproject i.s.m. scholen in de gemeente Renkum.
- samenwerking met bewoners-initiatieven / groepen die zich bezig houden met onderhoud / leefbaarheid.
- schone-buurtcoach die inwoners motiveert om buurtjes te 'adopter' om schoon te houden.

### - *Dorpsplatforms*

In de gemeente zijn sinds jaar en dag ook de dorpsplatforms actief. De dorpsplatforms zijn burgerinitiatieven, de leden zijn vrijwilligers, inwoners die zich inzetten voor de leefbaarheid in het dorp.<sup>5</sup> Zij krijgen geen bijdrage van de gemeente. Wel loopt er altijd iemand van de gemeente mee met de dorpswandelingen die alle platforms regelmatig organiseren en waar knelpunten worden gesignaleerd, met name op het gebied van "groen en grijs", dus bv. overhangende takken, losliggende stoeptegels, maar ook zaken als toegankelijkheid, (on)veiligheid, speelruimte.

In de voorbereidingen voor de nieuwe omgevingswet zal de gemeente naar alle verwachting een beroep gaan doen op de dorpsplatforms. Wat dat betekent voor de rol en positie van de platforms is een vraag die in het proces dat de gemeente gaat organiseren rond de nieuwe omgevingswet wordt meegenomen.

#### *- Sportaccommodaties*

De gemeente is ook bezig met een proces om gemeentelijke sportaccommodaties meer op afstand te zetten. De gemeente blijft eigenaar van de gronden. Het sportpark wordt om niet in gebruik gegeven aan de partij die het sportpark gaat beheren, exploiteren en onderhouden. De gemeente fungeert als facilitator en medespeler. Hiervoor is personele inzet benodigd, die zal zich onder meer richten op het faciliteren van de beheerstichting/ vereniging door het geven van verenigingsadvies op maat voor beleidsmatige zaken (bijv. ondersteuning opstellen vrijwilligersbeleid, sponsorplan etc.). Daarnaast is de gemeente medespeler als het gaat om de realisatie van doelstellingen met een maatschappelijk rendement waarbij de verbinding met de burgers worden versterkt.

#### *- Organisaties sociaal domein*

##### *- Gesubsidieerde organisaties*

Binnen het sociaal domein krijgt een aantal organisaties (vrijwilligersorganisaties of organisaties die veel met vrijwilligers werken) subsidie van de gemeente.

De aanvragen worden getoetst aan de voorwaarden van de Algemene subsidieverordening en er wordt bekeken of ze passen binnen de algemene doelstellingen van het sociaal beleid zoals dat in de kadernota is geformuleerd.

- Versterken van eigen regie en eigen kracht van inwoners:
  - Rechtswinkel (vrijwilligersorganisatie): vrijwilligers bieden juridische hulp en ondersteuning bij administratieve problemen en budgetteringsvraagstukken.
  - Humanitas (professioneel met vrijwilligers): vrijwilligers bieden ondersteuning aan inwoners om hun administratie weer op orde te krijgen.
  
- Stimuleren informele netwerken en onderlinge betrokkenheid:
  - Stichting Hulpdienst voor elkaar (vrijwilligersorganisatie): inwoners worden geholpen door vrijwilligers bij vervoer en zaken in huis.
  - Zonnebloem (vrijwilligersorganisatie): vrijwilligers die mensen met een beperking thuis opzoeken en activiteiten voor ze organiseren.
  - Stichting vier het leven (vrijwilligersorganisatie): vrijwilligers bezoeken samen met kwetsbare ouderen een culturele activiteit.
  
- Algemene voorzieningen gericht op maatschappelijke participatie, die gaan over informatie, advies en voorlichting, jeugdgezondheidszorg, arbeidsparticipatie, vrijwilligerswerk, mantelzorg, sociale samenhang en leefbaarheid:
  - Stichting Renkum Hart veilig (vrijwilligersorganisatie): onderhouden AED's en scholing vrijwilligers.
  - Slachtofferhulp (betaalde medewerkers en vrijwilligers): praktische, juridische en emotionele hulp voor slachtoffers.

##### *- Gecontracteerde organisaties*

Daarnaast zijn er professionele organisaties die zijn gecontracteerd en met veel vrijwilligers werken:

- Renkum voor elkaar.



- Vluchtelingenwerk: (professioneel met vrijwilligers, ongeveer 75)
- Sensor (telefonische hulpdienst)

#### *- Zorginstellingen*

Grote zorginstellingen, waarvan we er meerdere hebben in de gemeente, werken ook veel met vrijwilligers, zoals bijvoorbeeld Vilente, het Schild, Zinzia en Woonzorgnet.

#### *- Culturele sector / vrijetijdseconomie:*

Alle culturele organisaties draaien op vrijwilligers. Die zijn zeer belangrijk want zonder hen gaan de musea niet open, zonder musea geen toeristen zonder toeristen geen overnachtingen etc. En denk aan evenementen als de airbornewandeltocht en de herdenkingsbijeenkomst. Die draaien volledig op vrijwilligers, maar zorgen wel voor groot deel van de jaaromzet binnen de horeca.

#### *- Participatie / activerend werk*

Vanuit het participatiebeleid zetten wij in op activerend werk. <sup>6</sup> In het kader hiervan worden verschillende werkvormen ingezet waaronder het “begeleid vrijwilligerswerk”. Het gaat hier om inwoners die wel behoefte hebben om te participeren, die nog geen mogelijkheden hebben op de arbeidsmarkt en ondersteuning nodig hebben om als vrijwilliger aan de slag te gaan. Het belangrijkste is dat er een maatje of aanspreekpunt is op de vrijwilligersplek. De vrijwilligersorganisatie / bewonersinitiatief krijgt hier ook een vergoeding voor. <sup>7</sup> Het betreft hier dus een specifieke vorm van vrijwilligerswerk. Voor de volledigheid noemen we dit omdat het belangrijk hiervoor is dat we een goed overzicht hebben van welke mogelijkheden voor vrijwilligerswerk er zijn in de gemeente. En ook vanuit het besef dat we hiermee een beroep doen op vrijwilligers en organisaties om ‘begeleid vrijwilligerswerk’ mee te nemen bij hun reguliere taken. In veel gevallen is er sprake van een werk leer- of ervaringsvraag (zoals: dagritme opdoen, verantwoordelijkheid dragen, Nederlandse taal leren). Het vraagt extra aandacht en deskundigheid om met deze nieuwe groep vrijwilligers te werken. Met het oog op de doelgroep van het activerend werk is de digitale kaart Activerend werk ontwikkeld die een overzicht biedt van alle plekken waar dit werk in de gemeente kan worden verricht (inclusief het vrijwilligersveld). De kaart wordt ook onderdeel van Sterk Renkum (verderop in de notitie beschreven).

#### *- Algemene voorzieningen sociaal domein*

Verder biedt de gemeente ondersteuning van het vrijwilligerswerk binnen de afspraken over het inzetten van algemene voorzieningen in het sociaal domein:

- Met ingang van 2017 is de netwerkorganisatie Renkum voor Elkaar van start gegaan met het bieden van algemene voorzieningen in de gemeente. In de opdracht aan Renkum voor Elkaar zit ook de ondersteuning van vrijwilligers(werk) en het stimuleren van inwonerinitiatieven. <sup>8</sup>
- *Wehelpen*  
Sinds begin 2016 is in de gemeente de site wehelpen.nl/renkum in de lucht. Hiermee wordt vraag en aanbod op het gebied van informele hulp en zorg gematcht. Op de site kunnen inwoners van de gemeente hulp vragen en hulp aanbieden in de buurt. De website is bedoeld voor informele hulp en ondersteuning. Commerciële organisaties mogen hier niet hun diensten aanbieden. Wehelpen richt zich op individuele inwoners die een hulpvraag of een hulpaanbod hebben. De site is niet primair gericht op de ondersteuning van vrijwilligerswerk, wel op vrijwillige inzet. En het is ook mogelijk dat organisaties die vrijwilligers zoeken een oproep plaatsen voor vrijwilligers.

### § 3 Basisfuncties vrijwilligerswerk

In de Wmo wordt een appèl gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners om zaken zelf op te lossen en elkaar te helpen en ondersteunen.

Het werk van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties die ons land en onze gemeente rijk is, is een uiting van onderlinge betrokkenheid. Algemeen wordt erkend dat de inzet van vrijwilligers van onschatbare waarde is voor de sociale samenhang binnen de samenleving. Vrijwilligers zijn het voorbeeld bij uitstek van de gewenste 'participatiesamenleving'.

In de kadernota sociaal domein staan de uitgangspunten en beleidsrichtingen voor het transformatieproces beschreven. Een daarvan is: "Versterken van buurtkracht en een veerkrachtige, sterke samenleving Vrijwilligers en het vrijwilligerswerk spelen hierin een grote rol: De visie van de gemeente staat, op hoofdlijnen, beschreven in de kadernota sociaal beleid.

- versterken van eigen regie, eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht;
- versterken van buurtkracht en veerkrachtige samenleving waarbij wederkerigheid als vanzelfsprekendheid wordt ervaren".

Ook in de kadernota is de transformatiebeweging al beschreven als breder dan alleen het sociaal domein:

- "**Op alle beleidsterreinen** meer verantwoordelijkheid geven aan participatie van inwoners, maatschappelijk middenveld en ondernemers".<sup>9</sup>

Om richting te geven aan hoe de gemeente de ondersteuning van vrijwilligers invult heeft het Ministerie van VWS een richtinggevend kader geformuleerd. In dit kader zijn vijf basisfuncties gedefinieerd voor de ondersteuning het vrijwilligersbeleid. Aan de hand van deze vijf functies beschrijven we de prioriteiten voor de ondersteuning van vrijwilligers(werk) in de komende jaren.

### 3.1. Vertalen maatschappelijke ontwikkeling

*Hoe vertaalt de gemeente trends en ontwikkelingen in beleid? Welke visie heeft gemeente op vrijwilligers(werk)?*

**Signalen** die uit gesprekken, enquête en panelgesprekken naar voren komen:

- Organisaties opereren nu eigenlijk los van elkaar. Ze regelen veelal zelf deskundigheidsbevordering, momenten van waardering voor de vrijwilligers e.d., maar zouden een duidelijkere visie willen van de gemeente en een gespreks- en sparringpartner bij de gemeente willen hebben.

#### **- Conclusie / Acties:**

*- vast aanspreekpunt*

Om het potentieel van de vrijwillige inzet in de Renkumse samenleving optimaal te benutten is het wenselijk dat er een vast aanspreekpunt komt bij de gemeente voor inwoners / inwonersinitiatieven / vrijwilligersorganisaties voor alle zaken die betrekking hebben op het thema vrijwilligers(werk). De verantwoordelijk beleidsmedewerker moet over vrijwilligers- en vrijwilligerswerk in de volle breedte gaan, dus niet alleen het sociaal domein (Wmo, jeugd, participatie, onderwijs, sport, bibliotheek, culturele sector) maar ook de andere domeinen zoals leefomgeving, ruimtelijke ordening, natuur - landschap - milieu.

Taken van deze medewerker:

- landelijke signalen vertalen in lokale aanpak.
- verbindingen leggen intern tussen verschillende teams waarin het thema speelt (de vakinhoudelijke kennis blijft bij de beleidsmedewerkers op de verschillende terreinen, deze taken worden niet overgenomen door deze beleidsmedewerker, hij / zij werkt aanvullend op en biedt meerwaarde door te coördineren, overzicht creëren en dwarsverbanden te leggen).
- aanspreekpunt voor vrijwilligersorganisaties en bewonersinitiatieven (niet alleen in sociaal domein, maar gemeentebreed. )
- monitoren of ondersteuningsstructuur goed functioneert
- regie voeren op goede aansluiting tussen sociaal team - Renkum voor elkaar en vrijwilligersorganisaties
- erop toezien dat matching vraag en aanbod op Sterk Renkum goed verloopt.
- overzicht op de verschillende wijzen waarop de gemeente burgerparticipatie en vrijwillige inzet ondersteunt / bevordert / faciliteert.

#### **1. Actie:**

Aanstellen medewerker met vrijwilligers in portefeuille.

**Planning:** voorjaar 2018.

*- Ondersteuning inwonersinitiatieven*

In de kadernota sociaal beleid is een belangrijk thema het ondersteunen en stimuleren van bewonersinitiatieven. Dit past binnen de kantelingsgedachte en de transformatie van het sociaal domein: bottom-up, vraaggericht, betrokkenheid van inwoners.

In bijna alle gevallen zal de inzet van burgers die dit soort initiatieven nemen of erbij betrokken zijn ook vrijwilligerswerk zijn. Het ondersteunen van inwonersinitiatieven draagt dus ook bij aan de kracht van het vrijwilligersnetwerk in de gemeente.

Wij willen de ondersteuning van (vrijwilligers)initiatieven de komende tijd op de volgende manier ondersteunen:

- Regeling inwonersinitiatieven.
- Right to challenge.

- Right to challenge:

In de nieuwe Wmo is ook het Right to challenge opgenomen. Dit “Right to Challenge” is een mogelijkheid in de Wmo, maar is nog niet uitgewerkt en vastgelegd in een Algemene maatregel van bestuur. Het is dus niet verplicht. De gemeente kan hier zelf invulling aan geven. Burgers krijgen dan het recht om de overheid uit te dagen wanneer zij menen een dienst beter, efficiënter of goedkoper te kunnen aanbieden. (de verwachting is overigens dat het kabinet in 2018 wel een maatregel van bestuur zal uitvaardigen).

In 2017 is in de gemeente een start gemaakt met het Right to challenge. Het Right to Challenge wordt in 2018 verder uitgewerkt en heeft een extra impuls nodig om beter te landen in de gemeentelijke organisatie en de Renkumse samenleving. Daarom zullen de voorwaarden voor initiatieven in het kader van Right to Challenge nader worden omschreven <sup>10</sup>. De verwachting is dat zo verschillende initiatieven van de grond zullen komen. Er zal iemand binnen de ambtelijke organisatie verantwoordelijk worden gemaakt, deze persoon is ook contactpersoon voor de (mogelijke) initiatieven.

## **2. Actie:**

Op korte termijn zal een voorstel worden gedaan voor een concrete invulling van het Right to challenge. De gemeente neemt ter voorbereiding hierop deel aan een leeratelier rond het Right to challenge.

**Planning:** maart / april 2018.

## **3. Actie:**

De regeling inwonersinitiatieven zal in 2018 aflopen. Het is nog onduidelijk of er wat hiervoor in de plaats komt.

Tegelijkertijd bestaat het voornemen om in 2018 te kijken naar de verschillende subsidiemogelijkheden binnen de gemeente en de bijbehorende regels en criteria om te zien of er niet één duidelijke regeling mogelijk is waar de verschillende budgetten in samengevoegd kunnen worden. Dat schept zowel intern als richting inwoners en inwonersinitiatieven meer duidelijkheid. De mogelijkheden voor financiering van initiatieven en projecten op gebied van vrijwilligers(werk) zullen hierin ook worden meegenomen.

**Planning:** medio 2018 start maken met uitwerken nieuwe subsidieregels.

### **3.2. Verbinden en makelen**

*Is de gemeente in staat om verwachtingen en belangen van verschillende maatschappelijke spelers met elkaar te verbinden? M.n. vraag en aanbod op terreinen die door de gemeente van speciaal belang worden geacht.*

**Signalen** die uit gesprekken, enquête en panelgesprekken naar voren komen:

- Netwerk vrijwillige hulp draait niet zonder coördinatie.
- Wat is de reikwijdte van Wehelen? Ontbreken van een functie om vraag en aanbod te matchen.
- Bij Renkum voor elkaar komen heel veel vragen binnen van individuele inwoners over vrijwilligers, mensen bellen met vragen als: mijn moeder is achteruit aan het gaan, hebben jullie een vrijwilliger die haar gezelschap kan houden? Wehelen biedt soms uitkomst, maar regelmatig ook niet.

### **Conclusie / acties**

#### *- Coördinatie*

Er is behoefte aan verbinding tussen de verschillende organisaties in de gemeente op het gebied van vrijwillige hulp en ondersteuning. <sup>11</sup> Als deze verbinding tot stand gebracht wordt verwachten organisaties dat zij onderling meer voor elkaar kunnen gaan betekenen op het gebied van onderlinge samenwerking, deskundigheidsbevordering, zorgen dat vrijwilligers op de juiste plek terecht komen, matchen van vraag en aanbod.

#### **4. Actie:**

Opdracht voor coördinatie van netwerk voor 2018 actief meegeven aan Renkum voor Elkaar en daarbij dan ook de opdracht meegeven om met elkaar concrete doelstellingen te formuleren die gehaald moeten worden. Na een jaar de balans opmaken en kijken hoe het functioneert en of het netwerk op termijn zelfstandig kan draaien.

Het netwerk dient gericht te zijn op vrijwilligers, vrijwilligersinitiatieven en vrijwilligersorganisaties, en niet op professionele organisaties.

Functie van het netwerk:

- elkaar ontmoeten, kennen, en daarmee ook beter elkaar vinden.
- elkaar op de hoogte houden van ontwikkelingen.
- signaleren aan gemeente van kansen en bedreigingen (klankbord voor gemeente)
- afstemming op gebied van scholing.
- zorgen dat vrijwilligers op de goede plek terecht komen. <sup>12</sup>

**Planning:** starten zodra uitvoeringsnotitie is vastgesteld.

#### *- Opschalen - afschalen - doorverwijzen*

Om de mogelijkheden van vrijwillige inzet in de gemeente optimaal te benutten moeten sociaal team, Renkum voor elkaar en het vrijwilligersveld elkaar goed kunnen vinden.

Dan kan er "opgeschaald en afgeschaald" worden:

#### *- Opschalen:*

Veel vrijwilligers van de Hulpdienst voor Elkaar komen bij mensen thuis. De Hulpdienst heeft in de gevoerde panelgesprekken gemeld dat het steeds vaker voorkomt dat de vrijwilligers voor een eenvoudig klusje bij iemand thuiskomen en daar situaties aantreffen die vragen om professionele inzet.<sup>13</sup> Als een vrijwilliger van de Hulpdienst (of een andere vrijwilligersorganisatie) constateert dat er sprake is van een acute crisissituatie moet hij / zij weten wat te doen. Niet zelf gaan helpen, maar de instanties inschakelen (politie, crisisdienst, ambulance etc. ).

Het kan ook zijn dat er geen acute crisis is maar dat er wel professionele ondersteuning moet worden “ingevlogen” omdat de problematiek die wordt aangetroffen te zwaar of zorgwekkend is om op te pakken door een vrijwilliger. Dan dient (als de inwoner daar ook mee instemt<sup>14</sup>) dit signaal doorgegeven te worden aan het sociaal team zodat er een huisbezoek kan worden ingepland. Korte lijnen zijn hier van belang: de vrijwilligers moeten weten waar ze deze signalen kunnen melden bij het sociaal team (een bepaalde consultant van de frontoffice, of een bepaald emailadres).

- Afschalen: In sommige gevallen kan een vraag die bij het sociaal team binnenkomt worden opgelost door middel van het inzetten van een algemene voorziening. Dat kan bijvoorbeeld Renkum voor Elkaar zijn. Maar ook inzet van een vrijwilliger(sorganisatie). De medewerkers van de frontoffice dienen goed zicht te hebben op het vrijwilligersveld in de gemeente zodat ze mensen daar naar toe kunnen doorgeleiden. Een beroep op maatwerkvoorziening kan zo in sommige gevallen worden voorkomen.

- Onderling doorverwijzen: Renkum voor Elkaar krijgt een vraag binnen van een inwoner die op zoek is naar een vrijwilliger, bijvoorbeeld een maatje, en kan die vraag doorspelen naar een vrijwilligersorganisatie. Of Renkum voor Elkaar heeft contact met iemand die zich graag als vrijwilliger wil inzetten en kan die in contact brengen met een vrijwilligersorganisatie.

### **5. Actie:**

Onderlinge samenwerking sociaal team – Renkum voor Elkaar – vrijwilligersnetwerk verbeteren.

\* De verwachting is dat “Sterk Renkum” een grote bijdrage zal leveren aan het verbeteren van deze samenwerking. De medewerkers krijgen een beter beeld van de vrijwilligersorganisaties en inwonersinitiatieven die actief zijn in de gemeente.

\* Nog beter instrueren van de frontoffice sociaal team over de samenwerking met vrijwilligersorganisaties en hoe signalen van vrijwilligers worden opgepakt.

\* Doorontwikkeling van de netwerkorganisatie Renkum voor Elkaar.

\* Matching vraag en aanbod: functie onderbrengen in Sterk Renkum. Op Sterk Renkum kan per dorp gezocht worden naar activiteiten, organisaties, evenementen. In deze overzichten per dorp ook de mogelijkheid inbouwen voor organisaties om een oproep te plaatsen voor vrijwilligers gezocht. En de mogelijkheid voor vrijwilligers om zich aan te melden voor een klus.

De wehelen-site zal ook worden opgenomen in Sterk Renkum (blijft ook een zelfstandige site).

**Planning:** heel 2018.

### **3.3. Versterken**

*Is de gemeente in staat om een effectieve lokale of regionale ondersteuningsstructuur op te bouwen en / of te onderhouden?*

Het belang dat de gemeente heeft bij sterk vrijwilligerswerk is duidelijk: sterke sociale verbanden, actieve inwoners en onderlinge betrokkenheid maakt dat het beroep dat mensen doen op regelingen en voorzieningen minder groot is.

In § 2 is beschreven wat de gemeente op dit moment op het gebied van vrijwilligerswerk op verschillende gebieden doet.

Aan welke ondersteuning hebben vrijwilligersorganisaties behoefte?

**Signalen** die uit gesprekken, enquête en panelgesprekken naar voren komen:

- deskundigheidsbevordering en scholing voor vrijwilligers, met name op gebied van zorg-gerelateerde zaken. Er wordt steeds meer gevraagd.  
Bijvoorbeeld: hoe ga je als vrijwilliger om met mensen met een bepaalde stoornis? En tot hoever ga je als vrijwilligersorganisatie in de begeleiding van vrijwilligers die extra ondersteuning nodig hebben?
- verzekeringen en vergoedingen: gemeente heeft een doorlopende vrijwilligersverzekering, maar die is niet bij iedereen bekend.
- huisvesting: kleine verenigingen hebben moeite met het vinden van geschikte locaties voor b.v. vergaderingen of bijeenkomsten.
- vermindering regeldruk: het proces van het aanvragen van een vergunning voor het organiseren van een activiteit is bureaucratisch, contact met gemeente hierin is moeizaam. Dit heeft te maken met aangescherpte veiligheidseisen voor het organiseren van een evenement. Er is bij vrijwilligersinitiatieven ook onduidelijkheid m.b.t. vergunningen; er zou voor sommige activiteiten die worden georganiseerd alleen een meldingsplicht moeten zijn ipv een vergunning.

### **Conclusie / acties:**

#### *- Samenwerking Renkum voor elkaar met bibliotheek*

Renkum voor Elkaar heeft eind 2017 in het jaarlijkse bestuurlijke overleg aangekaart dat op dit moment de ondersteuning van vrijwilligers in de gemeente binnen haar huidige opdracht tekort schiet. Hierover zijn inmiddels op bestuurlijk niveau en op ambtelijk niveau gesprekken gevoerd met Renkum voor Elkaar.

Renkum voor Elkaar constateert dat veel vrijwilligersorganisaties met vragen zitten, enerzijds van organisatorische aard, anderzijds vragen op het gebied van deskundigheidsbevordering en scholing van vrijwilligers. Men stelt dat het binnen de gemeente momenteel een plek ontbreekt waar expertise gebundeld is op dit terrein en waar men met vragen terecht kan.

Het ligt voor de hand dat Renkum voor Elkaar op het onderwerp ondersteuning vrijwilligers(werk) samenwerking zoekt met de bibliotheek. De bibliotheek is nu actief op het gebied van laaggeletterdheid (taalhuis), en geeft ook informatie over Wehelfen. Het is ook de bedoeling om de rol van de bibliotheek in het sociaal domein te versterken en uit te breiden. Dit kan goed gecombineerd worden met de ondersteuning vrijwilligerswerk vanuit Renkum voor Elkaar. De verschillende filialen van de bibliotheek zouden kunnen gaan functioneren als een expertisecentrum op het gebied van vrijwilligerswerk, een plek waar informatie en voorlichting wordt gegeven over vrijwilligerswerk in de gemeente, van waaruit deskundigheidsbevordering wordt georganiseerd en van waaruit een database wordt bijgehouden met vraag en aanbod op het gebied van vrijwilligerswerk (vrijwilligers aangeboden en vrijwilligers gevraagd) die ook is gekoppeld aan Sterk Renkum. Hier kan ook de koppeling worden gelegd met het taalhuis. Zowel professionals als vrijwilligers als mensen die zelf problematiek tegenkomen of problemen hebben

op het gebied van basisvaardigheden kunnen bij het Taalhuis en in het Taalpunt terecht voor advies, doorverwijzing naar een passend aanbod, oefenen en oefenmateriaal. Vele inhoudelijke links zijn te leggen tussen deze activiteiten en de activiteiten op het gebied van de ondersteuning vrijwilligers(werk).

Zo wordt er in het taalhuis bijvoorbeeld gekeken naar de mogelijkheden die er zijn voor ervaren leren en ontwikkelen door het doen van vrijwilligerswerk.

#### **6. Actie:**

Door de gemeente zal in samenspraak met Renkum voor Elkaar en de Bibliotheek een voorstel worden ontwikkeld voor het verder vormgeven van de expertisefunctie op het gebied van vrijwilligerswerk. Hierbij wordt gekeken naar de inhoudelijke raakvlakken met de werkzaamheden binnen het Taalhuis.

De functie van de bibliotheek, van Renkum voor Elkaar en van Sterk Renkum kunnen onderling gekoppeld worden en zo een goede ondersteuningsstructuur vormen voor het vrijwilligers(werk). Van hieruit wordt de matching van vraag en aanbod geregeld.

Hierbij wordt ook gekeken naar wat er aan vraag en aanbod op Wehelpen staat. De bibliotheek is op dit moment al actief als informatiepunt voor inwoners die meer willen weten over Wehelpen.

De kosten voor dit voorstel kunnen gedekt worden uit het budget dat is ingeruimd voor de netwerkorganisatie Renkum voor elkaar (aanvullend op de budgetten waarvoor gecontracteerd is).

**Planning:** januari / februari 2018

#### **7. Actie:**

Vanuit de expertisefunctie regelmatig trainingen, voorlichtingen en deskundigheidsbevordering aanbieden voor vrijwilligersorganisaties.

Hierbij vraaggericht te werk gaan en maatwerk leveren. Hierin kan afgestemd worden / samengewerkt worden met vrijwilligerscentrale Wageningen.<sup>15</sup>

Mogelijke onderwerpen:

- werving van vrijwilligers.
- communicatie en pr.
- hoe benut ik sociale media?
- wat wordt er gevraagd van bestuursleden?
- privacy en veiligheid.
- contract afsluiten met vrijwilligers? Vergoeding?
- hoe ga je om met lastige doelgroepen? Grenzen stellen.
- vrijwilligers met een rugzakje.
- de kanteling binnen het vrijwilligerswerk: van zorgen voor naar zorgen dat.
- samenwerking formeel - informeel.

**Planning:** opstarten in tweede kwartaal 2018 door Renkum voor Elkaar i.s.m. Bibliotheek

#### *- Vrijwilligersverzekering*

Vrijwilligers zijn onmisbaar, ook in de gemeente Renkum. Daarom is het belangrijk dat risico's voor vrijwilligers zoveel mogelijk worden gedekt door een goede verzekering.

Daarvoor hebben wij de [VNG Vrijwilligersverzekering](#) afgesloten. Dit is een voor de vrijwilligers(organisaties) in de gemeente gratis verzekering waarmee alle vrijwilligers in onze gemeente zijn verzekerd.

De verzekering dekt risico's zoals schade bij ongevallen, schade aan persoonlijke eigendommen, aansprakelijkheid voor rechtspersonen, bestuurdersaansprakelijkheid, verkeersaansprakelijkheid en rechtsbijstand. Een ander voordeel is dat organisaties geen registratie bij hoeven te houden van vrijwilligers en vrijwilligersfuncties.



## **8. Actie:**

De vrijwilligersverzekering is een goed instrument, maar blijkt toch nog bij veel organisaties in de gemeente relatief onbekend te zijn. Daarom zal de verzekering in 2018 en 2019 actief gepromoot worden op Sterk Renkum en op de gemeentepagina in de Rijn – en Veluwe.

**Planning:** structureel aandacht in 2018 en 2019.

### *- VOG (Verklaring omtrent gedrag)*

Door het nieuwe kabinet is een regeling in het leven geroepen om gratis VOG's af te geven voor vrijwilligersorganisaties (waaronder sportverenigingen) die met kinderen en/of mensen met een verstandelijk beperking werken. Om voor de gratis VOG's in aanmerking te komen moeten de vrijwilligersorganisaties kunnen aantonen dat ze veiligheidsbeleid voeren, specifiek om seksueel grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. Inmiddels zijn ruim 4.600 organisaties toegelaten tot de regeling die duurt tot 1 januari 2020.

Organisaties hebben in veel gevallen beperkte capaciteit en tijd om veiligheidsbeleid goed vorm te geven, zij hebben behoefte aan handreikingen vanuit de eigen gemeente, welzijnsorganisaties of landelijke koepelorganisaties. Een van de punten uit het regeerakkoord is: 'Vrijwilligers die werken met mensen in een afhankelijkheidssituatie kunnen voortaan een gratis Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) aanvragen'.

## **9. Actie:**

De definitie voor 'mensen in een afhankelijkheidssituatie' is nog niet helemaal duidelijk en ook niet welke nieuwe groepen vrijwilligers in aanmerking komen voor de gratis VOG.

Het is aannemelijk dat in meerdere gemeenten de behoefte zal ontstaan om een brede discussie betreffende dit onderwerp te voeren, aldus de VNG. Ook in de gemeente Renkum moet dit worden opgepakt.

**Planning:** zodra expertisefunctie verder is uitgewerkt dit onderwerp van daaruit oppakken.

### *- Huisvesting*

Kleine verenigingen en organisaties hebben vaak moeite met het vinden van geschikte locaties voor b.v. vergaderingen of bijeenkomsten. Ze kunnen vaak het uurtarief niet opbrengen naast andere kosten die ze maken. Soms is het wel zo dat de clubs 'gratis' gebruik kunnen maken van een ruimte maar dan onder voorwaarde afname van consumpties. Dit zorgt voor onnodige kosten.

## **10. Actie:**

De gemeente kan hier in faciliteren. Bijvoorbeeld door een klein budget vrij te maken waar vrijwilligersorganisaties een beroep op kunnen doen als ze bijeenkomsten willen organiseren. Een soort laagdrempelig "ontmoetingsbudget" (er is nu ook al een klein budget voor vrijwilligers ten behoeve van promotie-activiteiten. Zie § 4)

Ook kunnen afspraken met een of meerdere locaties worden gemaakt dat organisaties daar ruimte kunnen huren met een voucher van de gemeente.

**Planning:** zodra de uitvoeringsnotitie is vastgesteld informatie op Sterk Renkum plaatsen.

## **11. Actie:**

Vanuit de expertisefunctie (Bibliotheek i.s.m. Renkum voor elkaar) ook inwonersinitiatieven en vrijwilligersorganisaties helpen bij het aanvragen van vergunningen. Zorgen dat er korte lijnen zijn met degene die er bij de gemeente over gaat.

**Planning:** zodra expertisefunctie is gestart hiermee beginnen.

**12. Actie:** In 2018: willen organisaties informeren over de regels en procedures voor het organiseren van evenementen of activiteiten. Daarnaast willen we ook met een werkgroep vanuit deze organisaties kijken of we procedures en regels eenvoudiger en eenduidiger kunnen maken, zodat duidelijk is dat zodat we initiatieven vanuit de samenleving willen faciliteren.

**Planning:** dit wordt opgepakt binnen het evenemententeam in 2018.

### 3.4. Verbreiden

*Is de gemeente in staat vrijwilligerswerk te promoten en uitleg te geven aan waardering van het vrijwilligerswerk?*

**Signalen** die uit gesprekken, enquête en panelgesprekken naar voren komen:

Vrijwilligers zouden waardering voor hun inzet vanuit de gemeente zeer op prijs stellen. De vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties vinden dat die waardering vanuit de gemeente de laatste jaren weinig merkbaar is.

#### **Conclusie / acties:**

Het belang en de waarde van het vrijwilligerswerk in de gemeente is groot. De gemeente zal de komende jaren actiever inzetten op het tot uiting brengen van de waardering voor de vele vrijwilligersinitiatieven en organisaties door in te zetten op PR en netwerkactiviteiten.

#### **13. Actie:**

Jaarlijks Vrijwilligersmanifestatie organiseren rond de landelijke dag van de vrijwilligers in december, naar analogie van de Week van de mantelzorg.

**Planning:** voorbereidingen tweede helft 2018, uitvoering december 2018

#### **14. Actie:**

-In voorgaande jaren nam de gemeente Renkum jaarlijks deel aan NLdoet, de vrijwilligersmanifestatie en gaf daarmee een positief signaal af als gemeente over de waarde van vrijwilligerswerk. Dit in 2018 weer oppakken.

**Planning:** 9 en 10 maart 2018

#### **15. Actie:**

In de komende jaren meer aandacht besteden aan goede voorbeelden en inspirerende verhalen over de inzet van vrijwilligers in de gemeente. Regelmatig publiceren van interviews met vrijwilligers, informatie over ondersteuningsmogelijkheden voor vrijwilligers(werk) op de gemeentepagina in de Rijn- en Veluwe. Ook de website Sterk Renkum, die een platform biedt voor inwoners om hun initiatieven te presenteren, hun verhalen te vertellen en andere inwoners attent te maken op het werk dat ze doen, zal hier een belangrijke rol in gaan spelen.

**Planning:** lancering Sterk Renkum 8 februari. Daarna structureel aandacht voor thema op de site.

#### **16. Actie:**

In de gemeente zijn veel inwoners die actief zijn in groen - en landschapsbeheer. Er zijn zeker tien grotere vrijwilligersgroepen actief. Zij houden zich bezig met educatie, lobby, soortenbescherming, monitoring en beheer. Naast deze groepen die op structurele basis werken, zijn er ook kleinschalige bewonersinitiatieven, bv. de jaarlijkse maaiactie langs de Fonteinallée en de bewoners die actief zijn in Bato's Wijk. En er zijn groepen die landschapsbeheer niet als hoofdactiviteit doen maar er wel een raakvlak mee hebben, zoals Scouting en het initiatief voor de ontwikkeling van een heideboerderij. Om de vele vrijwilligers die op dit gebied werkzaam zijn te ondersteunen en waarderen zal jaarlijks een activiteit worden georganiseerd voor de groene vrijwilligers om de netwerkvorming te bevorderen. Evt. te koppelen aan een landelijk evenement zoals NL Schoon, NLdoet, Boomfeestdag. Tijdens die activiteit kunnen ook verschillende workshops worden gegeven over onderwerpen als werving van vrijwilligers, promotie van vrijwilligerswerk en het maken van afspraken over beheer van groen en landschap tussen vrijwilligers en gemeente.

**Planning:** voorstel zal eerste helft 2018 worden opgesteld door teams BOR en Samenleving.

### 3.5. Verankeren

*Is de gemeente in staat om de opgedane kennis en ervaring met het vrijwilligerswerk te borgen en vast te leggen?*

In januari 2017 is de nieuwe netwerkorganisatie Renkum voor Elkaar van start gegaan. Binnen de netwerkorganisatie Renkum voor Elkaar zijn drie organisaties waar sociaal werkers in dienst zijn. Zij hebben onder meer de volgende taken:

- de sociaal werker verbindt vraag en aanbod en versterkt informele steunstructuren
- de sociaal werker werkt samen met lokale initiatieven en organisaties en ondersteunt vrijwilligersactiviteiten en ontmoetingspunten.

**Signalen** die uit gesprekken, enquête en panelgesprekken naar voren komen:

- Renkum voor Elkaar heeft wel een taak op het gebied van vrijwilligersondersteuning, maar er is niet duidelijk wat ze precies doen. Ze organiseren (nog) geen trainingen of workshops. Ze nemen wel deel aan netwerk vrijwillige hulp, maar hebben niet de opdracht dit te coördineren terwijl dat wel wenselijk is.
- Vrijwilligers worden overvraagd. Behoeftte aan scholing, deskundigheidsbevordering, coördinatie vanuit professional. Vragen als: samenwerking formeel – informeel, en: hoe ga ik met bepaalde doelgroepen om? Waar houdt mijn verantwoordelijkheid als vrijwilliger op?

#### **Conclusie / acties:**

De continuïteit in de vrijwilligersondersteuning zal worden geborgd door een medewerker binnen de gemeente die het vrijwilligerswerk (in brede zin) als aandachtspunt heeft, en die een vast aanspreekpunt voor externe organisaties en initiatieven op het gebied van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet vormt. Daarnaast zal het thema worden opgepakt door Renkum voor elkaar in samenwerking met de bibliotheek.

#### **17. Actie:**

Er is een nieuw fundament gelegd voor de ondersteuning van vrijwilligers(werk) met de nieuwe organisatie Renkum voor elkaar, met Sterk Renkum en met de doorontwikkeling van het sociaal team. Dit moet alleen doorontwikkeld worden en beter gaan functioneren, en organisatiebreed en integraal worden opgepakt.

Cruciale elementen daarin zijn:

- vast aanspreekpunt, coördinerend beleidsmedewerker.
- duidelijke opdracht voor Renkum voor Elkaar.
- inzet Sterk Renkum.
- duidelijkheid over elkaars taak en functie en goede contacten / korte lijnen binnen driehoek sociaal team – Renkum voor Elkaar – vrijwilligersorganisaties.
- samenwerking met bibliotheek (aansluitend op de informatiefunctie die de bibliotheek heeft.)
- ondersteuning vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties d.m.v. scholing en deskundigheidsbevordering.

**Planning:** structurele aandacht organisatie breed, na vaststelling uitvoeringsnotitie.

#### **§ 4 Financieel**

Voor vrijwilligerswerk is binnen het product 1 A Algemene voorzieningen een budget beschikbaar van € 10.000. Dit budget is onderverdeeld in € 7000 voor de vrijwilligersverzekering, en € 3000 voor promotieactiviteiten in het kader van vrijwilligerswerk. Hier wordt de bijdrage voor de Hulpdienst voor elkaar uit bekostigd.

Voor het overige is voor de ondersteuning van vrijwilligers(werk) geen apart “geormerkt” budget binnen de begroting. Het thema vrijwillige inzet is als het ware door de diverse producten binnen de gemeentelijke begroting heen geweven.

Het is daarom niet goed vast te stellen wat het totale budget is dat de gemeente inzet voor vrijwillige inzet, vrijwilligerswerk en inwonersinitiatieven.

De budgetten voor de organisaties die actief zijn in het sociaal domein zijn grotendeels in de begroting van de gemeente terug te vinden onder het product 1 A Algemene voorzieningen.

## Noten

1 De uitvoering mantelzorg staat beschreven in een aparte notitie: Uitvoeringsplan mantelzorg gemeente Renkum, juli 2015.

2 Begin 2017 is in beeld gebracht hoeveel vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties zich in de gemeente inzetten op het gebied van natuur, bos en landschap.

In totaal zijn op dit terrein binnen de gemeente 591 vrijwilligers actief.

3 Voorbeeld: Het gras 1x per week maaien voor iemand die oud is, is vrijwilligerswerk. De complete tuin onderhouden of aanleggen inclusief snoeien is werk dat door bedrijven gedaan wordt (eventueel samen met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt).

4 Nota besturingsfilosofie, door de Raad vastgesteld in 2014.

5 Begin 2014 is besloten de status van de Dorpsplatforms als adviesorgaan in de zin van artikel 84 van de gemeentewet op te heffen en de bijdrage aan de Platforms af te bouwen. De platforms hebben in 2014, 2015 en 2016 nog een bijdrage ontvangen om zich voor te bereiden op de nieuwe situatie waarin ze helemaal op eigen benen moesten staan. Drie van de dorpsplatforms zijn een stichting geworden, die van Wolfheze en Heveadorp zijn verenigingen.

6 Activerend werk is voor inwoners (niet-leerplichtig en jonger dan 65 jaar) die (nog) geen mogelijkheden op de arbeidsmarkt hebben. Het tot doel dat inwoners zich op (vrijwilligers-/werk)plekken kunnen ontwikkelen op de participatieladder en een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de samenleving. Ook statushouders die moeten inburgeren, de Nederlandse taal willen leren en (werk-)ervaring willen opdoen, maken er gebruik van.

In het kader hiervan wordt "begeleid vrijwilligerswerk" ingezet: inwoners krijgen de mogelijkheid bieden om zich met vrijwilligerswerk te ontwikkelen en een waardevolle bijdrage te leveren aan de samenleving. Hierbij krijgen ze ondersteuning op maat. De toegang hiertoe vindt plaats via het sociaal team. Inwoners met een participatie-behoefte zoeken, eventueel met wat ondersteuning en de kaart Activerend werk een geschikte vrijwilligersorganisatie. De consultant benadert de vrijwilligersorganisatie en vraagt of zij bereid zijn een begeleide vrijwilligersplek te bieden. Belangrijkste is dat er een maatje/aanspreekpunt is.

7 Eisen aan de werkplek:

- Past bij interesse van de kandidaat
- Liefst zo dicht mogelijk in de buurt van de kandidaat
- Vast maatje/aanspreekpunt in de organisatie
- Persoonlijke aandacht geven en op weg helpen
- Begeleidingsstructuur met de verantwoording aan de gemeente willen bieden
- Circa 1 tot 3 dagdelen

Activerend werk biedt:

- Een vergoeding van € 500 op jaarbasis voor de vrijwilligersorganisatie/bewonersinitiatief die de begeleiding biedt
- Structuur voor de begeleiding met formuleren van doelen en voortgangsgesprekken
- Onkostenvergoeding voor kandidaat van € 14 per dagdeel per maand (bedrag gebaseerd op € 1500 belastingvrije vrijwilligersvergoeding omgerekend naar 9 dagdelen).

8 In 2016 is een proces van bestuurlijke aanbesteding gestart dat erin heeft geresulteerd dat de taken op het gebied van "algemene voorzieningen" met ingang van 2017 worden opgepakt door de netwerkorganisatie "Renkum voor elkaar". Hier hoort de ondersteuning van vrijwilligers ook bij. Welzijnsorganisatie Solidez die tot 2017 subsidie ontving is met haar activiteiten gestopt in de gemeente Renkum.

9 Kadernota sociaal domein, inleiding.

10 Uit ervaringen van de andere gemeenten met het RtC komt naar voren dat het onontkoombaar is om enige voorwaarden te formuleren waar initiatieven aan moeten voldoen. Ook blijkt dat het RtC bij verschillende gemeenten op diverse wijzen wordt ingevuld. In alle gevallen is duidelijk dat ervoor gewaakt moet worden teveel voorwaarden vooraf te stellen en alles "dicht te regelen". Dat ontmoedigt initiatiefnemers.

11 Netwerk vrijwillige hulpverlening, bestaat uit de volgende organisaties:

- Alzheimer Nederland, Afd. Veluwe Vallei-Grebbe- Huvor
- Humanitas BOR (Begeleide Omgangs Regeling) - KBO
- Humanitas Thuisadministratie Renkum - Ontmoetingskerk Doorwerth/Heveadorp
- Hulpdienst voor elkaar - Rechtswinkel Renkum
- PKN Diaconie Oosterbeek Wolfheze - Stichting buurthuis Poort van Doorwerth
- Sensor Gelderland regio Midden - Stichting Leergeld Arnhem
- Zonnebloem Oosterbeek - Zonnebloem Renkum/Heelsum
- Zonnebloem Doorwerth/Heveadorp/Wolfheze

12 Tijdens een bijeenkomst van het netwerk is wel eens naar voren gekomen dat de ene vrijwilligersorganisatie veel vragen heeft voor vrijwilligers maar dat er een tekort aan vrijwilligers is. Van de andere kant zijn er soms ook vrijwilligersorganisaties die wel de vrijwilligers hebben maar geen klussen om ze te laten doen.

13 Meest gestelde vragen aan de Hulpdienst zijn omtrent vervoer, boodschappen doen en zaken in huis (administratie, computerhulp, klusjes in huis, tuinonderhoud). Het aantal vragen dat aan de Hulpdienst voor elkaar wordt gesteld en aantal keren dat hulp wordt geboden neemt toe:

Aantal keren hulp geboden:

2013: 650      2014: 1300

2015: 1500      2016: 1900

2017 en 2018: naar verwachting jaarlijks 2000 x.

(Sommige inwoners stellen overigens meer dan een keer een vraag, dus het is niet zo dat er 2000 verschillende unieke inwoners gebruik van maken.)

14 Normaal gesproken overlegt een vrijwilliger met iemand of het goed is dat er een signaal wordt doorgegeven aan het sociaal team zodat ze contact op kunnen nemen. In sommige gevallen is dat problematisch. Bijvoorbeeld bij mensen met verward gedrag, of mensen die dementerend zijn er geen goed besef meer hebben van hoe het met ze gaat. Ook kan er sprake zijn van een situatie waarin huiselijk geweld of kindermishandeling voorkomt. Dan moeten het sociaal team, de sociaal werkers of de wijkagent het signaal krijgen dat er iets aan de hand is waar actie op gewenst is en is toestemming van de betreffende inwoner daarvoor niet nodig.

15 In Wageningen peilt men eerst d.m.v. een mailing aan het netwerk van vrijwilligersorganisaties en initiatieven of er interesse is voor een bepaald aanbod voordat het georganiseerd wordt.